

Reasons for Supporting and Protecting the Scientific Elite in the Supreme Leader's Point of View in Line with Scientific Authority: A Thematic Analysis

- **Article Type:** Research Paper
- **Vol. 33 | No. 1 | Serial 89 | Mar. 2024**
- **Received:** 2023.10.27
- **Revised:** 2023.12.16
- **Accepted:** 2024.01.18
- **Published Online:** 2024.03.09
- **Pages:**
- **P-ISSN:** 1027-2690
- **E-ISSN:** 2783-4514

1. Morteza Oftade

2. Amir Reza Sadrikhah

Keywords

Elites Support, Elite Protection, The supreme leader of Iran, Scientific Authority, Thematic Analysis.

1. Faculty PhD Student of Jurisprudence and Law, Faculty of Theology, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Tehran, Iran
morteza.tabrizi.9099@gmail.com
ORCID: 0000-0003-3420-1267

2. PhD Student in IT Management, Faculty of Management and Economics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran (Corresponding Author)
a.sadrikhah@modares.ac.ir
ORCID: 0000-0003-2029-1186

Cite This Paper: Oftade, M., Sadrikhah, A. (2024). Why is the Importance of Supporting and Protecting the Scientific Elite from the Perspective of the Supreme Leader in Line with Scientific Authority: A Research based on Thematic Analysis. *Rahyافت*, 33 (1), . (Persian).

DOI: 10.22034/rahyaft.2024.11506.1464

© The Author(s)
Publisher: National Research Institute for Science Policy (N.R.I.S.P)

Abstract

Nowadays, elites play a crucial role as the scientific capital of a country and contribute significantly to its development, which heavily relies on them. One of the most significant challenges facing human capital in a country is the issue of emigration of elites. Iran, as a developing country, comprises a considerable portion of its population as young students, graduates, and university elites. Also like other developing countries, it faces challenges of emigration of specialists and scientific elites, which part of these professionals and elites leaving the country to improve their educational and professional conditions. Given that the esteemed Supreme Leader has always emphasized scientific elites as significant assets and pillars of the country's development, attention to the importance of preserving and retaining researchers and scientific elites is essential. On the other hand, nurturing elites, and preserving elites are crucial scientific dimensions for the scientific authority framework. Scientific authority refers to the scientific focal point that has been addressed by the esteemed Supreme Leader in the scientific discourse of the country. According to the Supreme Leader's point of view, Iran ranks among the top countries in terms of untapped human capacities. Given

the various damages lurking for scientific elites, It is required to pay more attention to the elite society. In this regard, this research aims to explain the reasons for the importance of supporting the elite community. The scope of this research consists of statements from the Supreme Leaders regarding the protection and support of researchers and scientific elites. Data were collected through documentary study and Thematic analysis. Statements of the Supreme Leader related to the subject of scientific elites were collected from the information base of the Official Website of the Office for the Preservation and Publication of the Works of the Grand Ayatollah Sayyid Ali Khamenei. The thematic analysis method was used to identify and discover themes regarding the importance of supporting scientific elites. To extract codes the text of the statements of the esteemed leadership was scrutinized. After analyzing the data through the thematic analysis process, 62 themes were extracted. For the validation of findings, in addition to studying theoretical background, codes selected from the text of the Supreme Leaders were continuously reviewed and presented to two experts. The global themes extracted as research findings include: “honoring elites,” “supporting elites,” and “responsibility of elites.” In the theme table, the global theme “honoring elites” consists of 19 basic themes and 2 organizing themes, “the functional importance and necessity of paying attention to elites”, and “the spiritual importance of elites and their orientations”. Also, the global theme “supporting of elites”, with 24 basic themes and 2 organizing themes, “the importance of supporting and maintenance of elites”, and “the importance of paying attention to the capabilities of elites and their growth”. Furthermore, the global theme “responsibility of elites” also consists of 19 basic themes and 2 organizing themes, “the ethical responsibility of elites” and “the importance of elites from a religious perspective”. The findings of the present research pointed out the significance of supporting scientific elites in their contribution to the country’s economic and social development, as well as their crucial role in achieving the goals of scientific authority. The support of nurtured elites is identified as an important scientific dimension in the scientific authority domain. This factor itself indicates that supporting scientific

elites as one of the important dimensions is considered essential for achieving scientific authority goals. Therefore, it is necessary to consider spiritual dimensions such as attention and strengthening of religious and revolutionary ideals in the policymaking of elite areas as a policy proposal. Additionally, given the emphasis of the esteemed Supreme Leader on the role and position of elites, there is a need to strengthen a sense of responsibility among elites and strengthen the subject of identity and national ideals among them in elite policymaking areas.

چرایی اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان علمی از نگاه مقام معظم رهبری در راستای مرجعیت علمی: پژوهشی مبتنی بر تحلیل مضمون

۱. مرتضی افتاده
۲. امیررضا صدری خواه

• نوع مقاله: پژوهشی

• دوره ۳۳ | شماره ۱ | پیاپی ۸۹ | فروردین ۱۴۰۲

• تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۰۵

• تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵

• تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۸

• تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۲/۱۲/۱۹

• صفحات:

• شاپا چاپی: ۱۰۲۷-۲۶۹۰

• شاپا الکترونیکی: ۲۷۸۳-۴۵۱۴

چکیده

امروزه نخبگان به عنوان سرمایه‌های علمی کشور، نقش مهمی در توسعه کشور ایفا کرده و توسعه کشور به آنها وابسته است. یکی از مهم‌ترین آسیب‌ها و چالش‌های پیش روی سرمایه انسانی در یک کشور، مسئله مهاجرت نخبگان است که موجب از دست رفتن بخش مهمی از سرمایه کشورهای در حال توسعه شده است. خودباوری علمی، نخبه‌پروری علمی و حفظ نخبگان از ابعاد مهم علمی برای مقوله مرجعیت علمی است. مرجعیت علمی به معنی محور علمی شدن است که مقام معظم رهبری در فضای گفتمان علمی کشور مطرح فرموده‌اند. با توجه به آسیب‌های مختلف که در کمین نخبگان علمی است، نیاز است توجهی بیش از پیش به جامعه نخبگان شود. در همین راستا، هدف پژوهش حاضر تبیین دلایل اهمیت حمایت و صیانت از جامعه نخبگان است. این پژوهش، کیفی و از حیث هدف، اکتشافی است. جامعه و قلمرو پژوهش، مشتمل بر بیانات مقام معظم رهبری درباره صیانت و حمایت از پژوهشگران و نخبگان علمی است. داده‌ها با روش مطالعه اسنادی و فیش برداری گردآوری شده‌اند. به منظور شناسایی و کشف مضامین، از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. برای استخراج مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر، متن بیانات مقام معظم رهبری بررسی شد. پس از تحلیل داده‌ها از طریق فرایند تحلیل مضمون، ۶۲ مضمون پایه، ۶ مضمون سازمان‌دهنده و ۳ مضمون فراگیر، که شامل لزوم تکریم نخبگان، لزوم سازندگی و صیانت از نخبگان و اهمیت مسئولیت‌پذیری نخبگان است، استخراج شد.

کلیدواژه‌ها

حمایت از نخبگان، صیانت از نخبگان، مقام معظم رهبری، مرجعیت علمی، تحلیل مضمون

۱. دانشجوی دکتری فقه و حقوق، دانشکده الهیات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران

morteza.tabrizi.9099@gmail.com

Orcid: 0000-0003-3420-1267

۲. دانشجوی دکتری مدیریت فناوری اطلاعات، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (پدیدآور رابط)

a.sadrikhah@modares.ac.ir

Orcid: 0000-0003-2029-1186

استناد به این مقاله: افتاده، م. و صدری خواه، ا. (۱۴۰۲). چرایی اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان علمی از نگاه مقام معظم رهبری در راستای مرجعیت علمی: پژوهشی مبتنی بر تحلیل مضمون. رهافت، ۳۳ (۱)، صص.

DOI: 10.22034/rahyaft.2024.11506.1464

ناشر: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور
نویسندگان: © حق مؤلف

مقدمه

امروزه، پایه اقتدار و اعتبار کشورها به سرمایه‌های علمی آنها وابسته است و تجارب و دانش پژوهشگران و افراد نخبه جامعه جای مزیت نسبی مبتنی بر مواد خام و منابع زیرزمینی را گرفته است. در واقع، قابلیت‌ها و شایستگی‌های نخبگان، اساس اصلی جوامع و سازمان‌های امروزی را تشکیل می‌دهد، که این قابلیت‌ها با جذب نخبگان جدید، توسعه نخبگان موجود، حفظ و نگهداری نخبگان شکل می‌پذیرد (Sarafraz et al., 2019). ایران به عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه دارای جمعیتی جوان است و بخش درخور توجهی از آن شامل جوانان در حال تحصیل و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی است که درصدی از این متخصصان به منظور ارتقای شرایط تحصیلی و حرفه‌ای خود اقدام به خروج از کشور می‌کنند (Malekpour Afshar et al., 2022). مهاجرت نخبگان علمی، یکی از چالش‌هایی است که جامعه ما از قدیم تاکنون، به ویژه در چندین دهه اخیر با آن روبه‌رو شده است و از آن همواره به عنوان یکی از مسائل آسیب‌زا در جامعه یاد می‌شود (Arabian, 2010). از آنجا که از استفاده و بهره‌مندی از ظرفیت‌های علمی و عملی نخبگان به عنوان پایه‌های رشد، اقتدار و اعتبار کشورها یاد می‌شود (Gholipour et al., 2007)، توجه به حفظ و نگهداری پژوهشگران و نخبگان ضروری می‌شود. از سوی دیگر در سال‌های اخیر، موضوع مرجعیت علمی بسیار مورد توجه بوده است که به عنوان یکی از مأموریت‌های اصلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی از آن یاد می‌شود (Haghdooost et al., 2022). بر این اساس از جوامع علمی به عنوان مراجع علمی نام برده می‌شود که در عرصه علم پیشگام‌اند (Haghdooost et al., 2022).

مرجعیت علمی در واقع به معنی قطب، محور علمی شدن و کسب جایگاه ممتاز در حوزه علم و دانش است (Bohrani & Foroutani, 2022). مقوله مرجعیت علمی را مقام معظم رهبری در فضای گفتمان علمی کشور مطرح فرموده‌اند. در اندیشه ایشان، ایران از نظر ظرفیت‌های استفاده‌شده طبیعی و انسانی جزو رتبه‌های اول جهان قرار دارد. به فعلیت درآمدن ظرفیت‌های موجود در کشور، دستیابی به قله‌های علم و معرفت را میسر می‌سازد (Bagheri et al., 2022). توجه به خودباوری علمی، تولید خلاقانه علم، نخبه‌پروری علمی و نگاه‌داشت نخبگان پرورش از مسائل مورد تأکید بعد علمی مقوله مرجعیت علمی است (Bagheri et al., 2022). همچنین برای دستیابی به مرجعیت علمی در سطح فردی، نیاز به طی شدن مراتب فردی در پنج دسته استعداد برتر، خبره، نخبه، سرآمد و مرجعیت است و برای رسیدن به سطح مرجعیت، حفظ و نگاه‌داشت نخبگان نقش مهمی را ایفا می‌کند (Haghdooost et al., 2020).

در سال ۲۰۰۰ در رده‌بندی مهاجرت نخبگان، ایران دارای بالاترین

رتبه در آسیا بود (Tavakol & Erfanmanesh, 2015). بر اساس گزارش سالانه وزارت مهاجرت کانادا در سال ۲۰۰۳، ایران از لحاظ ارسال مهاجر به این کشور که عمدتاً از نوع مهاجران ماهر هستند، هفتمین کشور جهان بود. در همان سال، وزارت کار کانادا اعلام کرد که این کشور از منبع مهاجرت ایرانیان حدود ۴۰ میلیون دلار منتفع شده است و در سال ۲۰۰۶ صندوق بین‌المللی پول اعلام کرد که ایران بیشترین آمار مهاجرت نخبگان را در بین ۹۱ کشور توسعه‌یافته و در حال توسعه و با حدود ۱۵۰۰۰۰ تا ۱۸۰۰۰۰ نفر تحصیل کرده در سال دارد (Tavakol & Erfanmanesh, 2015). طی سال‌های اخیر، برخی مدال‌آوران المپیادهای بین‌المللی علمی، مهاجرت به آمریکا، کانادا و اروپای غربی را انتخاب کرده‌اند. بنا بر اعلام وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این مسئله حدود ۳۸ میلیارد دلار ضرر سالانه برای دولت به همراه داشته است (Tavakol & Erfanmanesh, 2015). طبق اعلام رصدخانه مهاجرت ایران، عمده‌ترین دلایل مهاجرت دانشجویان و فارغ‌التحصیلان، بی‌ثباتی اقتصادی، ناامیدی نسبت به آینده و دستیابی به رفاه بیشتر بوده است که این موارد نشان می‌دهد که حمایت و صیانت کافی از نخبگان در جامعه انجام نمی‌پذیرد. با توجه به اینکه یکی از ابعاد مهم در حوزه مرجعیت علمی تلاش سیاست‌گذاران برای جذب و نگاه‌داشت نیروی انسانی نخبه در بخش علم و فناوری کشور است، توجه به این حوزه امری ضروری تلقی می‌شود (Bagheri moghaddam et al., 2022). در جهت مقابله با مهاجرت نخبگان، سیاست‌گذاری‌هایی در سطوح مختلف در دستور کار سیاست‌گذاران قرار گرفته است. در بعد اقتصادی، ضرورت سوگیری هدفمند و حرکت بی‌درنگ کشور در جهت سیاست‌گذاری داده‌محور در حوزه مهاجرت نخبگان، تمرکز بر توسعه اقتصاد دانش‌بنیان در کشور با هدف ظرفیت‌سازی برای به‌کارگیری سرمایه‌های انسانی در داخل و یا زمینه‌چینی بازگشت متخصصان و فارغ‌التحصیلان خارج از کشور، از جمله سیاست‌های اصلی کشور است. از دیگر سیاست‌گذاری‌های این حوزه، تلاش در جهت بازگشت نخبگان به داخل کشور است. در این رابطه، طرح همکاری با متخصصان و دانشمندان ایرانی غیرمقیم نیز در سیاست‌گذاری‌های وزارت علوم دنبال شده است. همچنین ارائه تسهیلات به برگزیدگان مرحله نهایی المپیاد و تلاش در جهت ایفای نقش محوری در بازار تحرک دانشجویان بین‌المللی از دیگر سیاست‌گذاری‌های کشور است (Malekshahi et al., 2022).

به‌رغم در پیش گرفتن همه سیاست‌ها، به نظر می‌رسد که مسئله مهاجرت نخبگان همچنان پابرجاست. مثلاً، اجرای سیاست‌های بهبود و رعایت شایسته‌سالاری و امنیت شغلی تغییری در نرخ مهاجرت نخبگان و تعداد مهاجران نشان نمی‌دهد. همچنین اجرای سیاست فشار داخلی برای به‌روزرسانی سیستم آموزشی و پژوهشی

«رانش مغزها»، «تبادل مغزها» و «صدور مغزها» از آن جمله‌اند (Tavakol & Erfanmanesh, 2015). وقتی صحبت از اصطلاح «مهاجرت نخبگان» می‌شود، ابتدا به فکر واژه‌هایی همچون «فرار مغزها»، «فرار نخبگان» و «فرار سرمایه‌ها» می‌افتیم؛ بدین معنی که در نگاه اول، عده‌ای با نگاهی بدبینانه، مهاجرت به ورای مرزها را پدیده‌ای منفی تلقی می‌کنند و در نگاه دوم، عده‌ای مهاجرت و چرخش مغزها را خصلت خاص جهانی شدن اطلاعات و دانش محور شدن جوامع می‌دانند. لذا به نظر می‌رسد موضوع مهاجرت نخبگان، پدیده‌ای چندوجهی باشد، زیرا در عصر حاضر نمی‌توان از فرار مغزها و مهاجرت نخبگان به عنوان مقوله‌ای ذاتاً منفی نام برد، بلکه باید فرصت‌های ناشی از امکان مهاجرت را شناسایی و از آن بهره‌برداری کرد (Esmaelzadeh & Zaker Salehi, 2015).

نتایج مطالعات نشان می‌دهد، تقریباً از هر ۱۰ بزرگسال دارای تحصیلات عالی متولدشده در کشورهای در حال توسعه یک نفر در کشورهای توسعه‌یافته مشغول کار و زندگی است (Lowell et al., 2004). با توجه به اهمیت نیروی انسانی توانمند و متخصص، توجه به پدیده مهاجرت نخبگان وظیفه سیاست‌گذاران در همه سطوح و زمینه‌هاست. مهاجرت نخبگان پدیده‌ای مستمر است و مقطعی نیست. همین امر این موضوع را در سال‌های اخیر بسیار چالش‌برانگیز کرده و سبب شده است تا شناسایی عوامل ایجادکننده آن برای فهم بهتر این پدیده و اثرات آن بسیار مهم باشد. شاه‌آبادی (۱۳۹۲) علل مهاجرت نخبگان علمی را فضای سیاسی و اقتصادی جامعه، بیکاری نخبگان، عدم تعاملات علمی و اقتصادی با کشورهای در حال توسعه و عدم حمایت از حقوق پژوهشگران و مخترعان می‌داند (Shahabadi & Bozorgi, 2014). در بررسی متغیرهای تأثیرگذار بر مهاجرت نخبگان می‌توان این متغیرها را در سه گروه عوامل مربوط به مقصد، عوامل واسطه‌ای و عوامل مربوط به مبدأ تقسیم کرد (Esmaelzadeh & Zaker Salehi, 2015). همچنین باید توجه داشت متغیرهایی همچون ناتوانی سیاسی، تفاوت‌ها در سطح دستمزد، امکانات پژوهشی اندک، گرفتاری‌های خانوادگی، آموزش فرزندان و پاداش‌های مربوط به کار، از جمله عوامل احتمالی هستند که می‌توانند دانش‌آموخته‌های کشورهای جهان سوم را برای خروج از سرزمین مادری‌شان ترغیب کنند (Esmaelzadeh & Zaker Salehi, 2015).

علاوه بر موارد مزبور، درک نخبگان از فرایندهای نهادی در داخل کشور به تصمیم نخبگان برای خروج از کشور و عدم بازگشت مجدد آنان به کشور منجر شده است (Fatemiamin & Yousofi, 2020). درک نخبگان از فرایندهای نهادی به لحاظ اثرگذاری بر خروج نخبگان از کشور حاکی از آن است که چنانچه نهادهای تعیین‌کننده، عملکرد صحیح و کارآمدی نداشته باشند، نخبگان نیز

نه‌تنها کاهشی در نرخ مهاجرت نخبگان و تعداد مهاجران نشان نمی‌دهد، بلکه با اجرای این سیاست افزایش چشمگیری نیز در نرخ و تعداد مهاجرت نخبگان دیده می‌شود (Mosavi & Ghodsian, 2016). با وجود تأکیدات فراوان مقام معظم رهبری در دیدارهای سالانه بر اهمیت صیانت و حمایت از نخبگان، همچنان ناکارآمدی‌ها و کاستی‌هایی در این زمینه دیده می‌شود. بنابراین، لازم است با مرور بیانات مقام معظم رهبری در سال‌های گذشته، دلایل ایشان برای اهمیت‌دادن به صیانت و حمایت از نخبگان، به شکلی منسجم جمع‌آوری و بیان شود. در تهیه و تنظیم این مقاله، فرمایش‌های مقام معظم رهبری با پژوهشگران و نخبگان علمی بررسی شده و چارچوب موضوعی و تحلیلی مبتنی بر نگاه مقام معظم رهبری به موضوع پژوهشگران و نخبگان جمع‌آوری شده است. هدف پژوهش حاضر تبیین دلایل و کشف مؤلفه‌های اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان علمی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری است. کشف این مؤلفه‌ها می‌تواند ایجادکننده ظرفیت‌ها و فرصت‌هایی در جهت محقق ساختن آرمان‌های انقلاب اسلامی باشد. بر همین اساس، پرسش پژوهش حاضر این گونه بیان می‌شود که از نظر مقام معظم رهبری، چرا حمایت و صیانت از نخبگان اهمیت دارد؟

۲. پیشینه پژوهش

منابع انسانی نخبه و کارآمد در عرصه‌های مختلف ملی، نقشی حیاتی دارند. یکی از مهم‌ترین آسیب‌ها و چالش‌های پیش روی سرمایه‌انسانی در یک کشور، مسئله مهاجرت نخبگان علمی است که به‌مثابه یک واقعیت، سال‌های متمادی، جریان داشته و موجب از دست رفتن بخش مهمی از سرمایه کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته به نفع کشورهای در حال توسعه شده است (Shakiba Rad et al., 2022). به طور کلی، جوامع نخبگان مهاجر می‌توانند نقش مهمی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشورهای مبدأ خود داشته باشند. این جوامع می‌توانند منبع ایده‌ها، دانش‌ها، مهارت‌ها و سرمایه‌های اجتماعی باشند. ارتباطات و شبکه‌هایی که این جوامع با کشور خود دارند، می‌توانند همچون کانال مهمی برای تقویت تأثیرات مثبت مهاجرت بر کشور مبدأ عمل کند. باوجوداین، هنوز بسیاری از کشورهای در حال توسعه از جمله ایران، از مهاجرت نخبگان متضرر می‌شوند (Khosravi et al., 2020).

دیدگاه‌های متفاوتی به پدیده مهاجرت نخبگان وجود دارد. نخستین بار در دهه ۱۹۵۰ اصطلاح «فرار مغزها» از سوی انجمن سلطنتی بریتانیا و به دنبال مهاجرت بخشی از نیروهای کار و دانشگاه به خارج از این کشور به کار برده شد. تعبیرها و اصطلاحات دیگری نیز برای پدیده مهاجرت نخبگان و نوع نگرش به این مسئله مطرح شده که «سرریز شدن»، «شکار مغزها»، «جذب مغزها»،

نمی‌توانند در چارچوب نهادهای ناکارآمد، کارآمدی داشته باشند. فراهم نبودن شرایط به فعل رساندن توانمندی‌ها برای نخبگان برابر با ناکارآمدی آنهاست، ناکارآمدی در میان نخبگان نقطه مشترکی است که آنان را به خروج از کشور ترغیب می‌کند (Fatemiamin & Yousofi, 2020). همچنین قلی‌پور (۱۳۸۶)، مهاجرت نخبگان را تابع عوامل جاذبه و دافعه می‌داند. عوامل جذب، عواملی هستند که اگر افراد تحصیل کرده و نیروی کار ماهر و آموزش دیده کشورهای در حال توسعه وجود آن را در یک کشور دیگر ادراک کنند، جذب آن خواهند شد. عوامل دفع نیز عواملی هستند که اگر نخبگان تحصیل کرده و نیروی کار ماهر، فقدان آنها را در کشور مادری خود ادراک کنند، از شرایط ناراضی و به مهاجرت ترغیب می‌شوند (Gholipour et al., 2007). یافته‌های ناشی از مطالعه پدیده مهاجرت نخبگان در ایران پس از انقلاب نشان می‌دهد که عوامل دافعه موجود در داخل کشور، نقش به‌سزایی در تسریع و رشد پدیده مزبور داشته‌اند که از مهم‌ترین آنها می‌توان به رویکردهای اقتصادی، توسعه نامتوازن نظام آموزش عالی و نیز عدم حمایت بایسته از فرایند کارآفرینی نخبگان اشاره کرد (Shakiba Rad et al., 2022).

وجود عوامل تسریع‌کننده مهاجرت نخبگان، برخی پژوهشگران را بر آن داشته است تا راهکارهایی برای کاهش یا جلوگیری از این روند ارائه دهند. مثلاً، راد و همکاران (۱۴۰۰) عنوان می‌کنند، توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و فراهم کردن زیرساخت‌های مرتبط با آن، رفع دیوان‌سالاری و همچنین ایجاد توازن در توسعه کمی نظام آموزش عالی، تا حد زیادی می‌تواند پدیده مهاجرت نخبگان را مهار یا حداقل دامنه بروز آن را کاهش دهد (Shakiba Rad et al., 2022). همچنین، بررسی نقش دانشگاه در کاهش مهاجرت نخبگان نشان می‌دهد، با توجه به اینکه عمده مهاجرت‌ها در قشر نخبگان و افراد دارای تحصیلات انفاق می‌افتد، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی نقشی حیاتی در جلوگیری از مهاجرت نخبگان دارند و عواملی همچون ویژگی‌های فردی، ساختارهای داخلی و قوانین دانشگاه‌ها، طرح‌های تحقیقاتی بین‌المللی و ... نقش به‌سزایی در کاهش یا افزایش مهاجرت نخبگان از کشور دارد (Sadeghi & Ofoghi, 2005).

روحانی (۱۳۹۵)، با تأکید بر جایگاه و نقش تعیین‌کننده جوامع سرآمد و نخبگان در هر جامعه اشاره دارد که هر جامعه‌ای سیاست‌هایی برای شناسایی، جذب و حمایت از نخبگان را تصویب می‌کند. در کشور ایران نیز برنامه‌هایی برای حمایت از نخبگان از طریق بنیاد ملی نخبگان و سایر سازمان‌ها تاکنون تهیه شده است تا فرار نخبگان را به قرار نخبگان تبدیل کند، اما آنچه شواهد نشان می‌دهد این است که برنامه‌های مزبور تاکنون کارایی لازم را نداشته و مهاجرت نخبگان در سال‌های اخیر سرعت بیشتری گرفته است. نتایج پژوهش مزبور نشان می‌دهد، اگرچه نخبگان مشارکت فعالی در برنامه‌های بنیاد ملی

نخبگان داشته‌اند، اما با برنامه‌های کم‌کارکرد مواجه شده‌اند و از طرفی نخبگان در مقابل، برنامه‌هایی را پیشنهاد دادند، اما آن برنامه‌ها نیز به دلایل مختلف به سرانجام نرسیده و موجب دلسردی نخبگان شده است (Rohani et al., 2016). خسروی (۱۳۹۸)، در راستای حمایت از نخبگان بیان می‌کند، می‌توان جلوی مهاجرت نخبگان را از طریق مشوق‌ها، پیوندها و افزایش سرمایه‌گذاری به منظور کاهش آسیب به بخش‌های کلیدی در کشورهای در حال توسعه مدیریت کرد (Khosravi et al., 2020).

یکی دیگر از حوزه‌های حمایتی از جامعه پژوهشگران و نخبگان، موضوع مشارکت نخبگان در حوزه‌های سیاست‌گذاری است. یکی از حوزه‌های مهم سیاست‌گذاری، سیاست‌گذاری فرهنگی است که هر کشوری برای توسعه اجتماعی‌اش نیازمند سیاست‌گذاری فرهنگی است. مقدم (۱۴۰۰)، به عواملی که موجب جلب مشارکت نخبگان در سیاست‌گذاری فرهنگی پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که برای جلوگیری از انزوای نخبگان در جامعه چندین عامل در حوزه سیاست‌گذاری فرهنگی نقش دارد که ایجاد همگرایی بین نخبگان، تفاهم میان تصمیم‌گیرندگان فرهنگی و نخبگان، ایجاد احساس تعلق اجتماعی در نخبگان و بهره‌گیری از نخبگان، بخشی از این عوامل هستند (Moghaddam et al., 2021). از جمله مهم‌ترین راهکارها برای استفاده از ظرفیت نخبگان، اتخاذ سیاست‌هایی است به منظور استفاده هر چه بیشتر از توان و ظرفیت متخصصان مقیم خارج بدون آنکه نیاز به بازگرداندن دائم آنها به داخل کشور باشد. در این شرایط، مناسب است که در چارچوب برنامه‌های توسعه، راهکارهایی مشخص برای تشکیل و توسعه شبکه‌هایی از متخصصان ایرانی خارج از کشور که در ارتباط نهادینه و مستمر با دانشگاه‌ها و مراکز علمی و فنی کشور باشند، در نظر گرفته شود (Esmaelzadeh & Zaker Salehi, 2015). این مورد، با توسعه سیاسی و اجتماعی کشور زمینه را برای بروز استعدادهای ذهنی نخبگان و برخورداری از شأن و احترام لازم در جامعه فراهم می‌آورد که خود انگیزه‌ای قوی برای ماندن آنها در کشور خود به شمار می‌آید (Esmaelzadeh & Zaker Salehi, 2015). همچنین گلشاهی (۱۴۰۱)، عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی چرخه عمر نخبگان کشور را در سه حوزه کلی ساختاری، رفتاری و محیطی دسته‌بندی می‌کند. تغییرات ساختاری، باید ماهیتی تسهیل‌گرایانه و هدایت‌گرایانه داشته باشند. در این رابطه توصیه می‌شود اقداماتی از قبیل تصویب قوانین جدید، افزایش بودجه بنیاد ملی نخبگان برای حمایت از اجتماع نخبگان و افزایش ارتباطات فراسازمانی بنیاد ملی نخبگان با سایر دستگاه‌ها و نظارت بر فرایند نخبه‌گزینی و نخبه‌پروری و الگوسازی شخصیتی برای اجتماع نخبگان انجام شود. از دیگر تغییرات مورد نیاز برای اجرای فرایندهای چرخه عمر نخبگان، تغییرات رفتاری (محتوایی) نخبگان است که معطوف به دو

نخبگان علمی و حوزه‌های حمایتی در خصوص نخبگان اشاره شده و راهکارها و سیاست‌هایی نیز برای حفظ و نگاه‌داشت نخبگان علمی ارائه شده است. با این حال، باید اشاره کرد که سیاست‌گذاری‌ها در حوزه مهاجرت نخبگان و نگاه‌داشت آنها با آسیب‌هایی مواجه بوده که نتوانسته است از مهاجرت نخبگان جلوگیری کند (Malekshahi et al., 2022). سیدی (۱۴۰۰) بیان می‌کند بسیاری از نظرات راهبردی و مهم مقام معظم رهبری از قبیل تولید علم، تولید فکر، جریان‌سازی و ... در سند راهبردی کشور در امور نخبگان لحاظ نشده و ضروری است که در سیاست‌های کلی کشور در امور نخبگان که در حال تدوین است، مورد توجه قرار گیرد (Seyedi & Ghadirzadeh, 2022). با توجه به اینکه یکی از بیشترین مباحث مورد تأکید مقام معظم رهبری در مقوله نخبگان، لزوم حمایت و صیانت از آنها بوده است و ایشان در موقعیت‌های مختلف، دلایل متعددی را برای اهمیت این موضوع برشمرده‌اند. به نظر می‌رسد که مرور این دلایل، تجزیه و تحلیل و دسته‌بندی آنها در قالب مدلی منسجم، می‌تواند انگیزه و راهنمایی ارزشمند برای سیاست‌گذاران و فعالان حوزه حمایت از نخبگان باشد.

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر کیفی و از حیث هدف، اکتشافی است و قلمرو پژوهش مشتمل بر بیانات مقام معظم رهبری درباره دلایل اهمیت حمایت و صیانت از پژوهشگران و نخبگان علمی است. داده‌ها با استفاده از روش مطالعه اسنادی و فیش‌برداری گردآوری شده است. بیانات رهبری مرتبط با موضوع پژوهشگران و نخبگان با بهره‌گیری از پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای به نشانی www.khamenei.ir فیش‌برداری شده و در جدول ۱ فهرست سخنرانی‌های بررسی شده آمده است.

بخش ویژگی‌های شخصیتی و ارزش‌های انسانی نخبگان است. در این راستا پرورش ویژگی‌های شخصیتی نخبگان از قبیل هوشمندی شخصیتی نخبگان، هدفمند بودن، چندبعدی بودن، صبور بودن در برابر سختی‌ها، شجاعت، اندیشه‌ورز بودن توصیه می‌شود و در عین حال لازم است که نخبگان به ارزش‌های شخصیتی همچون داشتن اهداف خیرخواهانه ملی و جهان‌شمول، داشتن دغدغه ملی و جهانی داشته باشند. یکی دیگر از تغییرات اساسی مورد نیاز برای اجرای فرایندهای چرخه عمر نخبگان، معطوف به عوامل محیطی (زمینه‌ای) است. در این راستا پیشنهاد می‌شود تغییرات محیطی (زمینه‌ای) در سه حوزه فرهنگی، اجتماعی و ارزشی اخلاقی مورد توجه قرار گیرند. در این زمینه توصیه می‌شود اقدامات فرهنگی از قبیل حاکم شدن فرهنگ نخبگانی در سطح جامعه، افزایش احساس هویت ملی گرایانه در بین نخبگان، افزایش سطح امنیت اجتماعی و خانوادگی آنان و ایجاد حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی در بین نخبگان انجام شود (Golshahi et al., 2022). از سوی دیگر مدل جذب نخبگان در سازمان‌های دولتی ایران که شامل هفت بعد عوامل فرهنگی-اجتماعی، عوامل اقتصادی، عوامل سیاسی-قانونی، جاذبه‌های شغلی، جاذبه‌های سازمانی، جاذبه‌های فرهنگی و جاذبه‌های آرمانی است، نشان می‌دهد که سازمان‌ها با توجه به این عوامل می‌توانند در جذب نخبگان موفق‌تر عمل کنند. بنابراین تقویت جاذبه‌های شغلی، مانند چالشی بودن، رقابتی بودن حقوق و مزایا، تفویض اختیار، امنیت شغلی، ایجاد فرصت‌های پیشرفت، رعایت اصل شایسته‌سالاری در نصب و ارتقا، عدالت‌محوری و تکریم نخبگان می‌تواند جذب نخبگان را به سازمان تسهیل کند (Moghimi & Memarzadeh tehran, 2022). در مطالعاتی که بررسی شده به صورت کلی به علل مهاجرت

جدول ۱. سخنرانی‌های بررسی شده مقام معظم رهبری

ردیف	عنوان سخنرانی	تاریخ سخنرانی
۱	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد‌های برتر تحصیلی	۱۴۰۱/۰۷/۲۷
۲	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان و استعداد‌های برتر علمی کشور	۱۴۰۰/۰۸/۲۶
۳	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد‌های برتر علمی	۱۳۹۸/۰۷/۱۷
۴	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد‌های برتر علمی	۱۳۹۷/۰۷/۲۵
۵	بیانات در دیدار نخبگان و دانشجویان بسیجی مدال‌آور دانشگاه شریف با رهبر انقلاب	۱۳۹۵/۱۰/۱۳
۶	بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در نهمین همایش ملی «نخبگان فردا»	۱۳۹۴/۰۷/۲۲
۷	بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در ششمین همایش ملی نخبگان جوان	۱۳۹۱/۰۷/۱۲
۸	بیانات در دیدار نخبگان جوان	۱۳۸۹/۰۷/۱۴
۹	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان علمی کشور	۱۳۸۸/۰۸/۰۶
۱۰	بیانات در دیدار نخبگان علمی و اساتید دانشگاه‌ها	۱۳۸۷/۰۷/۰۳

ردیف	عنوان سخنرانی	تاریخ سخنرانی
۱۱	بیانات در دیدار نخبگان جوان	۱۳۸۶/۰۶/۱۲
۱۲	بیانات در دیدار نخبگان جوان	۱۳۸۵/۰۶/۲۵
۱۳	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان علمی	۱۳۸۳/۰۷/۰۵
۱۴	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان علمی	۱۳۸۱/۰۷/۰۳
۱۵	بیانات در دیدار جمعی از نخبگان علمی	۱۳۷۸/۰۷/۱۹

در مورد راهبرد حمایت و صیانت از پژوهشگران و نخبگان را نشان می‌دهد.

برای شناسایی و کشف مضامین، روش تحلیل مضمون استفاده شد. این روش برای تحلیل داده‌ها در پژوهش‌های کیفی مناسب است، در واقع تحلیل مضمون روش توصیفی است که یافتن الگوها و مفاهیم مهم را درون مجموعه داده‌های کیفی تسهیل می‌کند (Abedi Ja'fari et al., 2011). صاحب‌نظران در زمینه تحلیل مضمون مباحث مختلفی را ارائه کرده‌اند. یکی از انواع آن، مضامین را به سه دسته مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر تقسیم می‌کند. مضامین پایه، مبین نکته مهمی در متن است و با ترکیب آنها مضامین سازمان‌دهنده ایجاد می‌شوند. مضامین سازمان‌دهنده، واسطه مضامین فراگیر و پایه شبکه است و مضامین فراگیر، در کانون شبکه مضامین قرار می‌گیرد (Abedi Ja'fari et al., 2011). در پژوهش حاضر برای استخراج مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر برای دستیابی به الگوی حمایتی و صیانتی از نخبگان علمی بیانات مقام معظم رهبری و متن سخنرانی‌های ایشان از سال ۱۳۷۸ تا ۱۴۰۱ که مرتبط با پژوهشگران و نخبگان علمی بود، بررسی شد. با استفاده از این روش سه مضمون پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر استخراج و در نتیجه، دلایل اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان مشخص شد. به منظور اعتبارسنجی مضامین و یافته‌ها، علاوه بر مطالعه مبانی نظری و پیشینه پژوهش، مضمون‌های پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر که از متن بیانات مقام معظم رهبری انتخاب شدند به طور مستمر بازبینی شدند و برای اطمینان از صحت تحلیل‌ها، مضمون‌های نهایی به دو نفر از خبرگانی که با حوزه پژوهش حاضر و نظرات مقام معظم رهبری آشنایی داشتند ارائه شد.

۴. یافته‌های پژوهش

بر اساس یافته‌های حاصل از بررسی بیانات و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری، در ادامه به مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر استخراج‌شده از بیانات ایشان در مورد دلایل اهمیت حمایت و صیانت از جامعه نخبگان می‌پردازیم. شایان ذکر است، ایشان نخبه را فردی صاحب استعداد، پرکار، پرتلاش که از هدایت الهی برگرفته است تعریف می‌کند و در این تعریف علاوه بر استعداد خدادادی که در وجود فرد از سوی خالق متعال به ودیعه نهاده شده است به کار تلاش و همت او برای شکوفایی این استعداد نیز اشاره می‌کنند. جدول زیر مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر استخراج‌شده از بیانات رهبری

جدول ۲: تحلیل مضمون حمایت و صیانت از پژوهشگران و نخبگان از نگاه مقام معظم رهبری

ردیف	مضمون پایه	عنوان سخنرانی	تاریخ سخنرانی	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
۱	تحلیل و قدرانی از نخبگان نخستین الگوی تکریم جامعه نخبگی				
۲	نخبگان دارای نقش مهم و جایگاه تاریخ ساز در جامعه	بیانات در دیدار نخبگان	۱۴۰۱/۰۷/۲۷		
۳	نخبگان به عنوان ثروت های عظیم ملی				
۴	نخبگان به عنوان موتور محرک پیشرفت جامعه				
۵	دار بودن ظرفیت برتر نخبگان نسبت به سایرین				
۶	اهمیت بالای نخبگان و منابع انسانی در پیشرفت کشور	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد برتر علمی	۱۳۹۷/۰۷/۲۵	اهمیت کارکردی و لزوم توجه به نخبگان	
۷	نخبگان ثروت های عظیم کشورند	بیانات در دیدار نخبگان	۱۴۰۱/۰۷/۲۷		
۸	نخبگان پاره تن کشورند	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۹۸/۰۷/۱۷		
۹	رشد کشور و نخبگان به طور متقابل رخ می دهد	بیانات در دیدار نخبگان	۱۴۰۱/۰۷/۲۷		
۱۰	طراحی هندسه صحیح سلامت کشور توسط نخبگان	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۸۲/۰۷/۰۵		
۱۱	نخبگان نور چشم جامعه هستند	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۹۵/۱۰/۱۳		
۱۲	نخبگان علاوه بر تعهدات علمی برای موفقیت نیازمند تعهد دینی و انقلابی اند	بیانات در دیدار نخبگان و دانشجویان دانشگاه شریف	۱۴۰۱/۰۷/۲۷		
۱۳	نخبگان علم را برای خدمت، معنویت و پیشرفت فضائل انسانی فرا گیرند	بیانات در دیدار نخبگان			
۱۴	با فضیلت و با اخلاق بودن نخبگان و تلاش برای اعتلای بشریت				
۱۵	نخبگان برای پیشرفت علمی نیازمند به نومی ایمان هستند	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۸۲/۰۷/۰۵	اهمیت معنوی نخبگان و جهت گیری های آنها	
۱۶	دین اسلام طرفدار علم و مشوق علم	بیانات در دیدار نخبگان علمی	۱۳۷۸/۰۷/۱۹		
۱۷	استعداد نخبگان یک ذخیره و ودیعه الهی است	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۸۲/۰۷/۰۵		
۱۸	بهرمندی نخبگان از نعمت های ویژه خدادادی	بیانات در دیدار نخبگان			
۱۹	نخبگان به عنوان هدایای نفیس الهی				
۲۰	مراقبت معنوی نخبگان از خود	بیانات در دیدار نخبگان جوان	۱۳۸۵/۰۶/۲۵	اهمیت حفاظت و نگهداشت نخبگان	لزوم سازندگی و صیانت از نخبگان
۲۱	مسئولیت نخبگان نسبت به مراقبت از خویشین				
۲۲	مسئولیت اساتید در مراقبت از نخبگان	بیانات در دیدار نخبگان و اساتید دانشگاه ها	۱۳۸۷/۰۷/۰۳		
۲۳	مراقبت از نخبگان در برابر آسیب های در کمین	بیانات در دیدار نخبگان در همایش ملی	۱۳۹۴/۰۷/۲۲		

ردیف	مضمون پایه	عنوان	تاریخ سخنرانی	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
۲۴	مطافلت از ثمرات نخبگان در برابر بیگانگان	بیانات در دیدار نخبگان	۱۴۰۱/۰۷/۲۷		
۲۵	دوری نخبگان از استفاده ابرازی بیگانگان از آنها				
۲۶	ترغیب نخبگان به ترک کشور خجالت است	بیانات در دیدار نخبگان در همایش ملی	۱۳۹۴/۰۷/۲۲		
۲۷	عدم فطرت نخبگان از دشمنان	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد برتر علمی	۱۳۹۷/۰۷/۲۵		
۲۸	نخبگان در معرض آسیب‌های فیزیکی، فرهنگی و نرم‌افزاری				
۲۹	تقویت هویت ملی و تقویت آرمان‌های نخبگان برای جلوگیری از فریب دشمن				
۳۰	دشمن به دنبال آرمان‌زدایی و هویت‌زدایی در نخبگان				
۳۱	خطرها و عوامل بیرونی تهدیدکننده نخبگان	بیانات در دیدار نخبگان در همایش ملی	۱۳۹۴/۰۷/۲۲		
۳۲	انکار جنبش‌های علمی کشور برای مایوس کردن نخبگان	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد‌های برتر علمی	۱۳۹۸/۰۷/۱۷		
۳۳	وجود جنگ رسانه‌ای و تبلیغاتی علیه کشور و نخبگان	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد برتر علمی	۱۳۹۷/۰۷/۲۵		
۳۴	احساس ناآرامی و جدابالافتن بودن از خطرهای در کمین نخبگان است	بیانات در دیدار نخبگان در همایش ملی	۱۳۹۴/۰۷/۲۲		
۳۵	مشغول شدن به سرگرمی‌های زائد به عنوان مورد دیگری از خطرات در کمین نخبگان است	بیانات در دیدار نخبگان جوان و استعداد‌های علمی	۱۴۰۰/۰۸/۲۶		
۳۶	دوری نخبگان از فضای یأس‌آلود	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۸۳/۰۷/۰۵		
۳۷	ایجاد احساس مسئولیت در نخبگان	بیانات در دیدار نخبگان جوان و استعداد‌های علمی	۱۴۰۰/۰۸/۲۶		
۳۸	تبدیل ظرفیت‌های شخصی به ملی نخبگان	بیانات در دیدار نخبگان	۱۴۰۱/۰۷/۲۷		
۳۹	نخبگان به‌منابه تنظیم‌کنندگان معزز و استخوان‌بندی جامعه	بیانات در دیدار نخبگان در همایش ملی	۱۳۹۴/۰۷/۲۲		
۴۰	عدم فطرت نخبگان در زمینه توانایی‌های فردی خود	بیانات در دیدار نخبگان	۱۴۰۱/۰۷/۲۷	اهمیت توجه به توانمندی‌های نخبگان و رشد آنها	
۴۱	احساس ناامیدی، ناتوانی و بی‌اهمیتی از جمله موانع فرهنگی نخبگان است	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد دانشگاه‌ها	۱۳۸۷/۰۷/۰۳		
۴۲	مهاجرت نخبگان برای تکمیل خود باشد	بیانات در دیدار نخبگان علمی	۱۳۸۱/۰۷/۰۳		
۴۳	مهاجرت نخبگان برای استفاده از امکانات موجود دنیا باشد				

ردیف	مضمون پایه	عنوان سخنرانی	تاریخ سخنرانی	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
۴۴	قدران و در کنار مردم بودن نخبگان				
۴۵	هدف نخبه باید کشورش، مردمش، خانواده اش و سرزمینش باشد				
۴۶	سر بلندی نخبگان با بهبود اوضاع کشور، خانه و ملت خودش	بیانات در دیدار نخبگان	۱۴۰۱/۰۷/۲۷		
۴۷	عدم غفلت نخبگان از ظرفیت های کشور در زمینه های مختلف				
۴۸	نخبگان باید روحیه جهادی داشته باشند				
۴۹	توجه نخبگان به مسائل کشور با رویکرد مسئله محوری	بیانات در دیدار نخبگان جوان و استعداد های علمی	۱۴۰۰/۰۸/۲۶		
۵۰	بدهکار بودن نخبگان به کشور و جامعه	بیانات در دیدار نخبگان در همایش ملی	۱۳۹۴/۰۷/۲۲	مسئولیت اخلاقی نخبگان	
۵۱	تماس مستقیم نخبگان با مردم جامعه موجب عزیز شدن خدمت نزد آنها می شود				
۵۲	پرهیز و دوری نخبگان از غرور، خودبیش بینی و طلبکاری				
۵۳	جدا شدن نخبگان از فضای لاکر	بیانات در دیدار نخبگان جوان	۱۳۸۵/۰۶/۲۵		اهمیت مسئولیت پذیری نخبگان
۵۴	با کسب موفقیت های علمی نخبگان باید مواضع تر، مردمی تر و خاکی تر باشند				
۵۵	مسئولیت نخبگان در قبال مسائل کشور	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۸۸/۰۸/۰۶		
۵۶	استعداد نخبگان و شرایط نخبگی آنها برایشان ایجاد مسئولیت می کند	بیانات در دیدار نخبگان و استعداد برتر علمی	۱۳۹۷/۰۷/۲۵		
۵۷	نخبگان در قبال جنگ های رسانه ای مسئول اند	بیانات در دیدار نخبگان	۱۳۹۱/۰۷/۱۲		
۵۸	علم نخبگان در خدمت انسانیت، عدالت و صلح و امنیت باشد	بیانات در دیدار نخبگان جوان	۱۳۸۹/۰۷/۱۴		
۵۹	پیشرفت علمی و پیگیری عقلانیت علمی نخبگان مورد تأیید و مطلوب اسلام است	بیانات در دیدار نخبگان جوان	۱۳۸۶/۰۶/۱۲		
۶۰	توجه نخبگان به توانمان بودن تعلیم و تزکیه	بیانات در دیدار نخبگان علمی	۱۳۸۳/۰۷/۰۵	اهمیت نخبگان از دیدگاه دینی	
۶۱	در دوره های اسلامی هیچگاه نخبگان و دانشمندان مورد اهانت قرار نگرفتند	بیانات در دیدار نخبگان علمی	۱۳۷۸/۰۷/۱۹		
۶۲	اهمیت والای تأیوس بودن نخبگان با قرآن و مسائل دینی				

رسانه‌های دشمن، مرعوب دشمن شدن در برابر پیشرفت‌های علمی غرب و دیگر مخاطرات امنیتی اشاره کرد (Khamenei, 2015). همچنین در رویکرد صیانتی مدنظر مقام معظم رهبری، دیگران نیز نسبت به نخبگان مسئولیت‌های مهمی دارند که از جمله آن می‌توان به اساتید دانشگاه اشاره کرد (Khamenei, 2008). نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد، راه جلوگیری از آسیب‌ها و فریب دشمن، عبارت است از تقویت هویت ملی و تقویت آرمان‌خواهی در مجموعه نخبگان (Khamenei, 2018).

۳-۴. اهمیت مسئولیت‌پذیری نخبگان

مضمون فراگیر «اهمیت مسئولیت‌پذیری نخبگان» از ۱۹ مضمون پایه و ۲ مضمون سازمان‌دهنده «مسئولیت اخلاقی نخبگان» و «اهمیت نخبگان از دیدگاه دینی» تشکیل شده است. از دیدگاه مقام معظم رهبری، مسئولیت‌های مختلفی برای نخبگان وجود دارد و ایشان همواره در گفت‌وگو با نخبگان، رویکرد ایجاد و تقویت احساس مسئولیت در نخبگان را داشته‌اند (Khamenei, 2018). از دیدگاه ایشان، نخبگان باید از ظرفیت‌های موجود در کشور (Khamenei, 2022) و مسائل اصلی کشور (Khamenei, 2021) آگاه شوند و علاوه بر آن نخبگان باید قدر دان مردم باشند (Khamenei, 2022). همچنین در حوزه مسئولیت‌پذیری، نخبگان باید روحیه جهادی را بر روحیه تافته جدا بافته بودن ترجیح دهند (Khamenei, 2022) و برای تقویت روحیه جهادی نیاز است در اردوهای جهادی حضور پیدا کنند (Khamenei, 2015). علاوه بر این نخبگان باید با کسب دستاوردهای علمی متعدد نسبت به مردم متواضع‌تر شوند (Khamenei, 2006). طبق دیدگاه معظم رهبری، علم باید در خدمت انسانیت و عدالت باشد (Khamenei, 2010) و پیشرفت‌های علمی باید در راستای عقلانیت علمی باشد (Khamenei, 2007). از دیگر نکاتی که باید نخبگان مورد توجه قرار دهند، انس با قرآن (Khamenei, 1999) و حفظ توأمان تعلیم و تزکیه است (Khamenei, 2004). یکی دیگر از نکات مورد توجه مقام معظم رهبری، دوری از فضای ناامیدی، ناتوانی و بی‌همتگی است که مانع پیشرفت جامعه و نخبگان است (Khamenei, 2008). همچنین نخبگان، باید برای تکمیل خود و استفاده از امکانات موجود در تلاش باشند تا بتوانند به رشد و توسعه کشورشان کمک کنند (Khamenei, 2002). از دیدگاه مقام معظم رهبری مهاجرت نخبگان برای رشد و توسعه خود و کشور باید باشد (Khamenei, 2004) و آن چیزی که اشکال دارد مهاجر فرستی است (Khamenei, 2021).

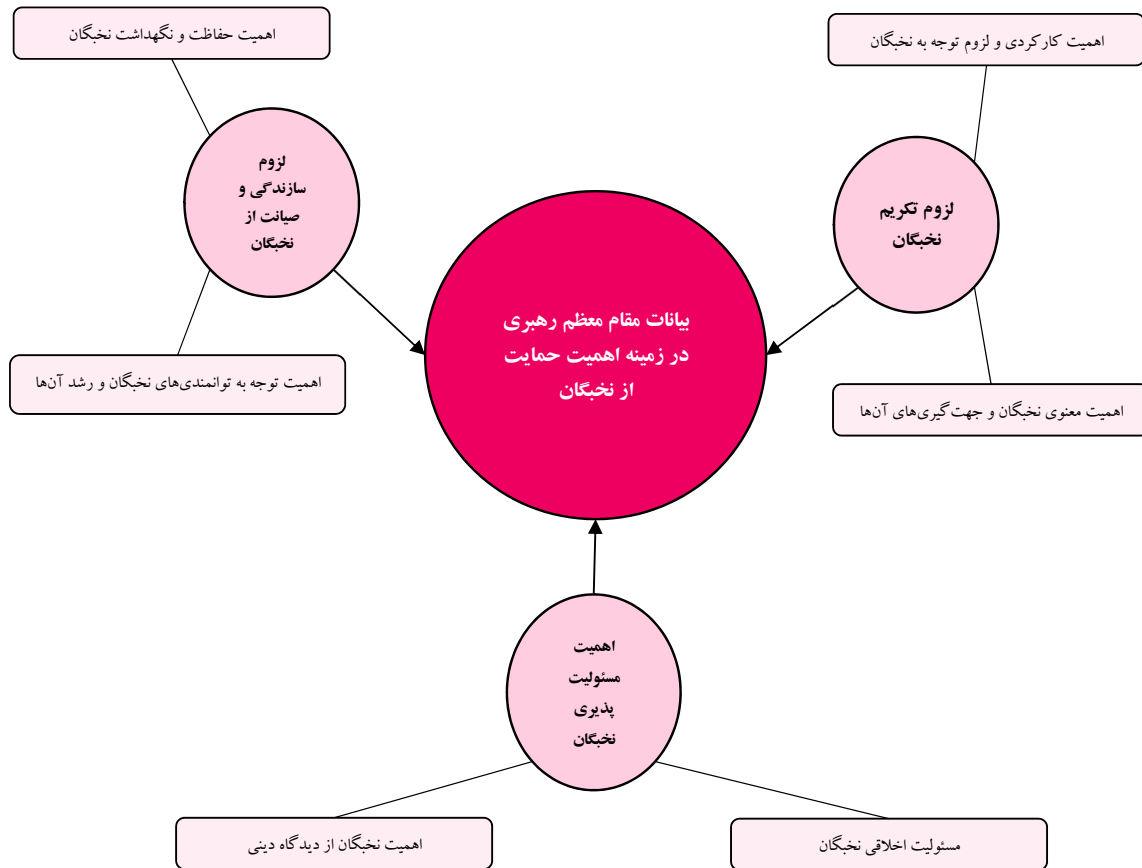
مطابق جدول بالا، مجموعه بیانات مقام معظم رهبری در موضوع دلایل اهمیت حمایت و صیانت از جامعه نخبگان علمی، در سه مضمون فراگیر خلاصه می‌شود که شامل «لزوم تکریم نخبگان»، «لزوم سازندگی و صیانت از نخبگان» و «اهمیت مسئولیت‌پذیری نخبگان» است که در ادامه به تبیین آنها می‌پردازیم.

۱-۴. لزوم تکریم نخبگان

مضمون فراگیر «لزوم تکریم نخبگان»، از ۱۹ مضمون پایه و ۲ مضمون سازمان‌دهنده «اهمیت کارکردی و لزوم توجه به نخبگان» و «اهمیت معنوی نخبگان و جهت‌گیری‌های آنها» تشکیل شده است. با تحلیل یافته‌ها، پژوهش حاضر نشان می‌دهد از نظر مقام معظم رهبری نخستین دلیل برای اهمیت حمایت از پژوهشگران و نخبگان علمی تکریم این جامعه است. مقام معظم رهبری در بیاناتشان به جایگاه تاریخ‌ساز نخبگان به عنوان ثروت‌های ملی و نعمتی که خداوند در وجودشان قرار داده است، تأکید دارند و نخبگان را به قدرشناسی این نعمت سفارش می‌کنند (Khamenei, 2022). علاوه بر جایگاه تاریخ‌ساز نخبگان، باید توجه داشت که مسئولیت نخبگان به‌واسطه برخورداری از یک نعمت الهی در قبال مردم کشور و جامعه پیرامونی مهم تلقی می‌شود (Khamenei, 2009). اهمیت حمایت از نخبگان به این دلیل است که نخبگان در کشور می‌توانند منشأ اثر باشند (Khamenei, 2022) و با رشد آنها، کشور نیز رشد کند (Khamenei, 2018). از دیدگاه مقام معظم رهبری، برای توسعه کشور نیاز است تا نخبگان در کنار پیشرفت‌های علمی از تعهد دینی و انقلابی برخوردار باشند (Khamenei, 2016) و نخبگان علم خود را برای خدمت به معنویت و پیشرفت فضائل انسانی (Khamenei, 2022) و برای خیر کشور و خیر مردم کشورش به کار گیرند (Khamenei, 2004).

۲-۴. لزوم سازندگی و صیانت از نخبگان

مضمون «لزوم سازندگی و صیانت از نخبگان» از ۲۴ مضمون پایه و ۲ مضمون سازمان‌دهنده «اهمیت حفاظت و نگه‌داشت نخبگان» و «اهمیت توجه به توانمندی‌های نخبگان و رشد آنها» تشکیل شده است. طبق بررسی و تحلیل بیانات مقام معظم رهبری، ایشان آسیب‌های در کمین نخبگان را قالب آسیب‌های معنوی (Khamenei, 2008)؛ فیزیکی، فرهنگی و نرم‌افزاری می‌بینند (Khamenei, 2018). در درجه اول رویکرد صیانتی که مورد توجه مقام معظم رهبری بوده است، مسئولیت خود نخبگان در مراقبت از خویشتن است. از دیدگاه مقام معظم رهبری مراقبت، ابتدا از بعد معنوی و حفظ ارتباط معنوی با خالق متعال از طریق پرهیز پایبندی به فرائض شریعت مقدس اسلام است (Khamenei, 2004). از جمله آسیب‌های در کمین نخبگان می‌توان به یأس و ناامیدی، غفلت نسبت به جنگ

شکل ۱. شبکه مضامین یافته‌های پژوهش

۵. بحث

در این پژوهش تلاش شد تا با بهره‌گیری و استفاده از بیانات مقام معظم رهبری در زمینه نخبگان علمی و بررسی پیشینه نظری این حوزه، به تبیین دلایل اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان علمی بپردازیم. در پژوهش حاضر و پس از بررسی و تحلیل بیانات و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری مضامین مختلفی استخراج شد. مضامین ذیل سه دسته مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر شناسایی شد. بر اساس تحلیل‌ها، ۶۲ مضمون پایه، ۶ مضمون سازمان‌دهنده و ۳ مضمون فراگیر استخراج شد.

یافته‌های پژوهش حاضر در زمینه اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان علمی شباهت و همخوانی نزدیکی با مطالعات انجام‌شده در حوزه اهمیت جایگاه و نقش اثرگذار نخبگان علمی در توسعه علمی، اقتصادی و اجتماعی، دلایل مهاجرت نخبگان در ابعاد مختلف، راهکارهای کاهش مهاجرت نخبگان و عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی چرخه عمر نخبگان دارد (Esmaelzadeh & Zaker Salehi, 2015; Fatemiamin & Yousofi, 2020; golshahi et al., 2022; Khosravi et al., 2020; Shahabadi & Bozorgi, 2014; Shakiba Rad et al., 2022). در بخش سیاست‌گذاری

در زمینه حمایت از نخبگان نیز نتایج مطالعات پیشین نشان می‌دهد یکی از عمده‌ترین راهکارهایی که سیاست‌گذاران برای حمایت از نخبگان مدنظر قرار داده‌اند ارائه تسهیلات و افزایش مشوق‌ها بوده که تاکنون در راستای کاهش مهاجرت نخبگان چندان موفق نبوده است، اما نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تأکید مقام معظم رهبری بر ایجاد مسئولیت در حوزه‌های مختلف کشور و تقویت روحیه مسئولیت‌پذیری در نخبگان است که سیاست‌گذاران نیز باید مدنظر قرار دهند.

یکی از دلایل اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان نیز عامل سپردن مسئولیت‌ها در حوزه‌های مختلف به نخبگان است (Khosravi et al., 2020; Malekshahi et al., 2022). از دیگر دلایل اهمیت حمایت و صیانت از نخبگان می‌توان به اثرگذاری نخبگان در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور (Khosravi et al., 2020) و همچنین نقش مهم آنها در تحقق اهداف مقوله مرجعیت علمی اشاره کرد (Bagheri Moghaddam et al., 2022). مرجعیت علمی، بهره‌برداری بهینه از مجموعه منابع کشور برای حرکتی منظم و پیوسته از وضعیت موجود به جایگاه علمی آرمانی، در قالب نقشه جامع علمی کشور است (Fayaz & Afshar kohan, 2012). توجه

توانایی‌های خود برای توسعه کشور، حساسیت نسبت به حل مسائل کشور و دوری از استفاده ابزاری بیگانگان توجه داشته باشند. با عنایت به تأکید مقام معظم رهبری به نقش و جایگاه نخبگان نیاز است تا ایجاد حس مسئولیت در نخبگان و موضوع هویت و آرمان‌های ملی در نخبگان تقویت شود. علاوه بر این موارد، برای رسیدن به مرجعیت علمی نخبگان نیز باید مواردی از جمله داشتن روحیه جهادی، تقویت و پرورش خود و دوری از غرور و تکبر را در نظر داشته باشند.

به خودباوری، نخبه‌پروری علمی و نگاه‌داشت نخبگان پرورش‌یافته از ابعاد مهم علمی شناسایی شده در حوزه مرجعیت علمی است. این عامل خود نشان‌دهنده این است که برای رسیدن به اهداف مرجعیت علمی حمایت و حفاظت از نخبگان علمی به عنوان یکی از ابعاد مهم، ضروری تلقی می‌شود.

۶. نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، چرایی اهمیت حمایت و صیانت از پژوهشگران و نخبگان علمی از نگاه مقام معظم رهبری در راستای مرجعیت علمی مبتنی بر تحلیل مضمون بررسی شد. در این راستا، پژوهش حاضر با هدف تبیین دلایل اهمیت حمایت و صیانت از جامعه نخبگان انجام پذیرفت. این پژوهش از مجموعه بیانات و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری در دیدار با نخبگان از سال ۱۳۷۸ تا ۱۴۰۱ استفاده کرده است. با بهره‌گیری از تحلیل مضمون، بیانات مقام معظم رهبری در راستای اهمیت حمایت از نخبگان ذیل ۶۲ مضمون پایه، ۶ مضمون سازمان‌دهنده و ۳ مضمون فراگیر طبقه‌بندی می‌شود. مضامین سازمان‌دهنده شامل «اهمیت کارکردی و لزوم توجه به نخبگان»، «اهمیت معنوی نخبگان و جهت‌گیری‌های آنها»، «اهمیت حفاظت و نگاه‌داشت نخبگان»، «اهمیت توجه به توانمندی‌های نخبگان و رشد آنها»، «مسئولیت اخلاقی نخبگان» و «اهمیت نخبگان از دیدگاه دینی»، مضامین فراگیر نیز شامل «لزوم تکریم نخبگان»، «لزوم سازندگی و صیانت از نخبگان» و «اهمیت مسئولیت‌پذیری نخبگان» است.

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، نخبگان علمی در ابعاد کارکردی، معنوی، مسئولیت‌پذیری و توسعه دارای اهمیت هستند. نخبگان به این دلیل که به عنوان موتور محرک پیشرفت کشور شناخته می‌شوند و همچنین به عنوان ثروت‌های عظیم کشور دارای نقش و جایگاه تاریخ‌ساز هستند در بعد کارکردی اهمیت دارند و حفاظت از آنها امری ضروری است. نخبگان در بعد معنوی، به این دلیل که علم را در خدمت و پیشرفت فضائل انسانی توسعه می‌دهند، در بعد مسئولیت‌پذیری نیز به دلیل اینکه برای حل مسائل اصلی کشور از آنها استفاده می‌شود و در بعد توسعه از آن جهت که با رشد و پرورش نخبگان، شرایط برای توسعه کشور نیز فراهم می‌شود، دارای اهمیت هستند.

در راستای ارائه پیشنهادهایی مبتنی بر نتایج پژوهش حاضر و با توجه به اینکه یکی از ابعاد علمی مقوله مرجعیت علمی نخبه‌پروری و نگاه‌داشت نخبگان است. نیاز است ابعاد و جهت‌گیری‌های معنوی مثل توجه و تقویت آرمان‌های دینی و انقلابی در سیاست‌گذاری‌های حوزه نخبگان مورد توجه قرار گیرد و از سوی دیگر نخبگان نیز در راستای تحقق مرجعیت علمی باید به توصیه‌هایی که از بیانات مقام معظم رهبری استخراج شده است، مثل سازندگی و تکمیل

References

- Abedi Ja'fari, H., Taslimi, M. S., Faghihi, A., & Sheikhzade, M. (2011). Thematic Analysis and Thematic Networks: A Simple and Efficient Method for Exploring Patterns Embedded in Qualitative Data Municipalities). *Strategic Management Thought*, 5 (2), 151-198. <https://doi.org/10.30497/smt.2011.163> (Persian)
- Arabian, Nasrin. *Farhang Research Journal* (2010). 3 (Issue 7), 1-16. http://fpq.bou.ac.ir/article_22208_19eb7eb3c0c8148a607978b087587e44.pdf (Persian)
- Bagheri moghaddam, n., Azadi, G., & khorarsani, m. (2022). Presenting a Conceptual Model For the Realization of Scientific Leadership in Iran's Higher Education System. *Rahyaft*, 32 (4), 53-64. <https://doi.org/10.22034/rahyaft.2023.11451.1449> (Persian)
- Bohrani, A., & Foroutani, Z. (2022). The concept and drivers of scientific authority in the civilizational discourse of Imam Khamenei. *Rahyaft*, 32 (3), 3-20. <https://doi.org/10.22034/rahyaft.2023.11393.1413> (Persian)
- Esmaelzadeh, A. A., & Zaker Salehi, G. R. (2015). A Study on Iranian Elite Migration. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 13 (26), 109-130. https://fasname.msy.gov.ir/article_49_c6629d4cc996571b8c2f1546ad66329e.pdf (Persian)
- Fatemiamin, z., & Yousofi, A. (2020). *Journal of Social Problems of Iran*, 11 (1), 7-36. <https://doi.org/10.22059/ijsp.2020.79190> (Persian)
- Fayaz, A., Afshar Kohan, Z. (2012). A review of the cultural foundations of the realization of scientific authority in the world, the first national conference on education in Iran 1404, <https://civilica.com/doc/133180> (Persian)
- Gholipour, A., Fattahi, M., & Pirannejad, A. (2007). *Rahyaft*, 17 (40), -https://rahyaft.nrisp.ac.ir/article_13450_4850f6f2206abc877ddbfc77ddf40c8.pdf (Persian)
- Golshahi, b., Rastgar, A., Feiz, D., & Zarei, A. (2022). Architecture of model for Elites lifecycle optimization in Iran: CM and SSM Hybrid Algorithm Methodology. *Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development)*, 17 (1), 93-120. <https://doi.org/10.22055/qjds.2021.26786.1749> (Persian)
- Haghdoust, A., Rahmatabadi, M. D., Yazdani, S., Abardeh, M. H., & Dehnavieh, R. (2020). From "Top Talent" to "scientific authority": New Conceptualization at the academic support context. *Journal of Medicine Spiritual Cultivation*, 28 (4), 1-12. <https://www.magiran.com/paper/2113100> (Persian)
- Haghdoust, A. A., emadi, s., & Noori Hekmat, S. (2022). Layered analysis of obstacles to achieve scientific authority at individual, organizational and subject levels in medical sciences. *Rahyaft*, 32(4), 39-52. <https://doi.org/10.22034/rahyaft.2023.11428.1437> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (1999), Statements at a group meeting of scientific elites, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/2976> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2002), Statements at a group meeting of scientific elites, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/3145> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2004), Statements in a group meeting of scientific elites, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/3251> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2006), Statements at the meeting of the young elites, information base of the Office of Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/3351> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2007), Statements at the meeting of the young elites, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/3399> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2008), Statements at the meeting of scientific elites and university professors, the information base of the Office for Preservation and Publication of the Works of Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/3851> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2009), Statements at a group meeting of the country's scientific elites, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Aali), accessible at: <https://khl.ink/f/8292> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2010), Statements at the meeting of the young elites, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works

- of Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible on the website: <https://khl.ink/f/10233> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2012), Statements at the meeting of the participants in the 6th National Conference of Young Elites, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/21044> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2015), Statements at the meeting of the participants in the 9th national conference "Elite of Tomorrow", the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Aali), accessible at: <https://khl.ink/f/31105> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2016), Statements in the meeting of elites and students of Basij medalist of Sharif University with the Leader of the Revolution, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Ayatollah Khamenei (Madazaleh Al-Ali), accessible on the website: <https://khl.ink/f/35294> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2018), Statements at the meeting of elites and top scientific talents, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/40725> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2019), Statements at the meeting of elites and top scientific talents, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/43719> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2021), Statements at a group meeting of elites and top scientific talents of the country, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of Hazrat Ayatollah Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible on the website: <https://khl.ink/f/49011> (Persian)
- Khamenei, Seyyed Ali, (2022), Statements at the meeting of the elites and top academic talents, the information base of the Office for the Preservation and Publication of the Works of the Grand Ayatollah Khamenei (Madazla Al-Ali), accessible at: <https://khl.ink/f/51184> (Persian)
- Khosravi, A. A., Khosravi, S., Mansouri Bidkani, M., & Mir, S. A. (2020). Elite migration and its relationship to development: Opportunities and challenges for policymakers [Narrative Review]. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*, 12 (6), 8-18. <http://edcbmj.ir/article-1-2330-en.html> (Persian)
- Lowell, B. L., Findlay, A. M., & Stewart, E. (2004). Brain strain: Optimising highly skilled migration from developing countries. IPPR.
- Malekpour Afshar, R., Haghdoost, A. A., Dehnavieh, R., Sheikhzadeh, R., Mousavi, S. M., Rezaei, P., Seljooghi, R., Maki, M., & Nouri Hekmat, S. (2022). Causes and Solutions of the Brain Drain in Iran [Original Article]. *Iranian Journal of Culture and Health Promotion*, 6 (1), 81-87. <http://ijhp.ir/article-1-550-en.html> (Persian)
- Malekshahi, h., vaez, n., & taghi pour, f. (2022). Pathology of the policies of the Islamic Republic of Iran to control the migration of elites. *Political Sociology of Iran*, 4 (4), 271-290. <https://doi.org/10.30510/psi.2022.313046.2571> (Persian)
- Moghaddam, S., Azizabadi Farahani, F., & Salehi Amiri, S. R. (2021). Sociological Study of the factors Affecting the Participation of Elites in Cultural Policy-making. *Journal of Iranian Social Development Studies*, 13 (50), 309-325. (Persian)
- Moghimi, z., & memarzadeh tehran, g. (2022). Designing the optimal model of elite recruitment in Public agencies. *Journal of Development & Evolution Mnagement*, 13, 235-250. https://jdem.qazvin.iau.ir/article_691280_10689dca30885f86cad59a4492f70974.pdf (Persian)
- Mosavi, s., & ghodsian, h. (2016). Analyzing the Elites Emigration and the Impacts of Preventive Policies by Using System Dynamics. *Strategic Management Researches*, 21 (59), 37-62. https://smr.journals.iau.ir/article_525057_13d215944857f9bce2cc7f9b17289724.pdf (Persian)
- Rohani, A., Sarpak, M., & Jokaer, < (2016). *Social Science Quarterly*, 10(32), 115-152. https://jss.shoushtar.iau.ir/article_529447_9ffa5a0be7a9dbf593ffe25b06983b96.pdf
- Sadeghi, A., & Ofoghi, N. (2005). *Rahyafteh*, 15 (36), -. https://rahyafteh.nrisp.ac.ir/article_13405_56972b46d452d9c289485fa3f91c9905.pdf (Persian)
- Sarafraz, A., Memarzadeh, G., & Hamidi, N. (2019). Presenting an Elite Maintenance Ethical Model for Iranian Public Agencies. *Quarterly Ethical Research (Association for Islamic Thought)*, 35 (9), 155-174. <http://rimag.ricest.ac.ir/fa/Article/17442> (Persian)
- Seyedi, S., Ghadirzade, E., Views of the Supreme Leader

- and Elite's Initiative: A Comparative Study. (2021). [Review Article]. Iranian Journal of Culture and Health Promotion, 5 (1), 5-11. <http://ijhp.ir/article-1-382-en.html> (Persian)
- Shahabadi, a., & bozorgi, a. (2014). The Effect of Economic, Political and Civil Freedom on Migration (By Emphasizing on Brain Drain). Majlis and Rahbord, 21 (77), 41-69. https://nashr.majles.ir/article_14_6ba53b9c88df9c3549124e02c005c8ee.pdf (Persian)
- Shakiba Rad, A., Saberi, H., & Sabet, M. (2022). A Reflection on the Elite's Emigration from Iran after Revolution. 14 (54), 223-237. https://jourm.azadshahr.iau.ir/article_699354_2641fe5903a5fec2a163d62bcecebc62.pdf (Persian)
- Tavakol, M., & Erfanmanesh, I. (2015). Synthetic Approach of Sociology of Science to Brain Drain - Relying on Iran. Journal of Science and Technology Policy, 8 (2), 83-92. https://jstp.nrisp.ac.ir/article_13852_2f47da543dff0b7595c929107014cee.pdf (Persian)
- Why is the importance of supporting and protecting the scientific elite from the perspective of the Iranian Supreme Leader in line with scientific authority: a research based on thematic analysis

مرتضی افتاده

دانشجوی دوره دکتری رشته فقه و حقوق در دانشگاه آزاد تهران شمال است. وی دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد را در رشته مهندسی تکنولوژی نرم افزار گذرانده است. حوزه فقه و حقوق از حوزه های تحقیقاتی ایشان تاکنون بوده است.

امیررضا صدری خواه

دانشجوی دوره دکتری رشته مدیریت فناوری اطلاعات در دانشگاه تربیت مدرس و دانش آموخته کارشناسی مدیریت بازرگانی و کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات از دانشگاه تربیت مدرس است. وی با کسب رتبه اول در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد فارغ التحصیل شده است. حوزه های حکمرانی و سیاست گذاری فناوری اطلاعات از حوزه های تحقیقاتی ایشان تاکنون بوده است.

